

September 2018

Informele compensatiecircuits

De CFI stelde de compensatietechniek al sinds 2014 vast, en deze techniek komt steeds vaker voor in dossiers die in verband met verschillende soorten van misdrijven werden doorgemeld. Ter herinnering: de compensatietechniek stelt misdadigers met veel contanten uit hun illegale activiteiten in staat om deze contanten van de hand te doen door met andere misdadigers samen te werken die op zoek zijn naar contanten. Op basis van een overeenkomst waar hun belangen samenkomen vullen de compensatiebehoeften van de verschillende netwerken elkaar aan. Beide partijen halen voordeel uit deze werkwijze aangezien de meest verdachte verrichtingen (in contanten) niet via het officiële bankstelsel plaatsvinden.

Witwassen van geld voortkomend uit allerhande misdrijven

De CFI stelde compensatiecircuits vast tussen enerzijds sectoren die werkrachten tewerkstellen (bouw / schoonmaak / vervoer,...) en contanten nodig hebben (meer bepaald om hun niet-aangegeven werkrachten te betalen) en anderzijds sectoren die veel contanten voortbrengen (kleinhandelaars die telefoonkaarten, drank, textiel verkopen,...) voortkomend uit de verkoop van koopwaren op de zwarte markt. Deze koopwaren kunnen onder meer voortkomen uit illegale handel in goederen en koopwaren of een btw-carrousel.

De koppeling tussen de twee delen van het compensatiestelsel wordt verzekerd door vennootschappen die als tussenpersonen optreden om vennootschappen in de bouw-/schoonmaak-/transportsector van contanten van illegale oorsprong, afkomstig van verschillende kleinhandelaars, te voorzien.

Deze tussenvennootschappen kunnen totaal fictief zijn of een werkelijke economische activiteit vervullen. In dit geval gaat het vaak om sectoren die veel contanten voortbrengen en een deel van de activiteit gebeurt in het zwart.

De tussenvennootschappen staan in voor het verzamelen van de contanten, voortgebracht door hun eigen illegale activiteiten en ook door de illegale activiteiten van andere vennootschappen in sectoren die veel contanten voortbrengen. Ze overhandigen de contanten aan de bestuurders van de bouw-, schoonmaak-, transportbedrijven. In ruil voeren laatstgenoemde bankoverschrijvingen uit voor vergelijkbare bedragen naar rekeningen van tussenvennootschappen, onder het mom van valse facturen.

Deze compensatie vindt plaats aan de hand van financiële stromen in enkele maanden tijd op de rekeningen van tussenvennootschappen.

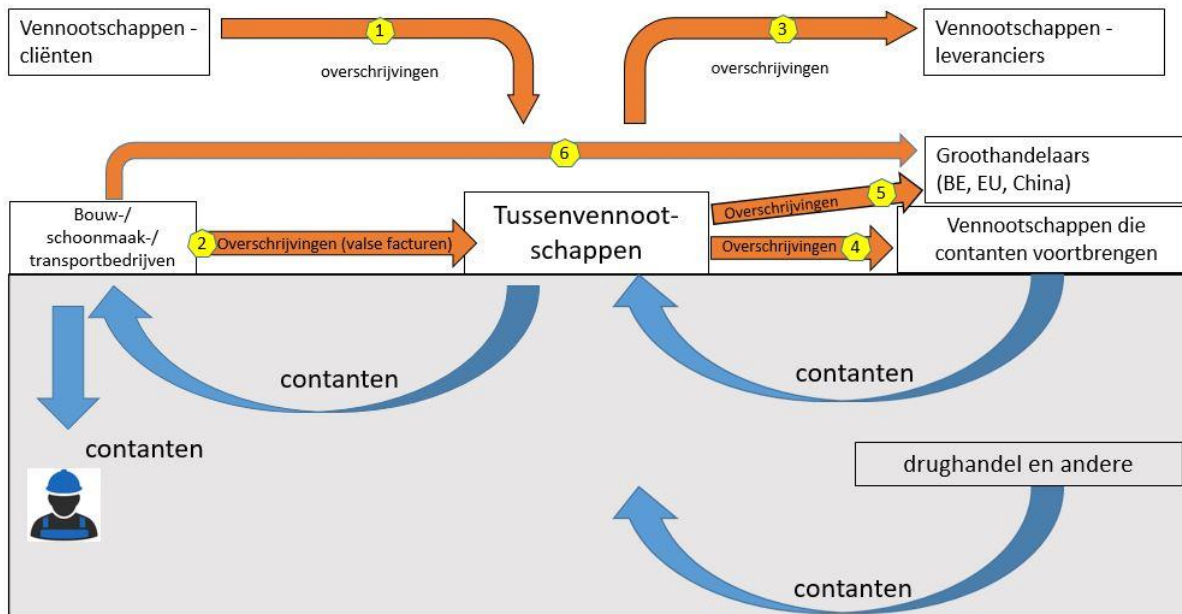
Aan de creditzijde:

- De rekeningen van tussenvennootschappen ontvangen enerzijds overschrijvingen van vennootschappen die echte cliënten zijn en bij de officiële handelsactiviteiten van de tussenvennootschappen passen. (1)
- Anderzijds vinden op deze rekeningen ook vele creditverrichtingen plaats van Belgische vennootschappen met een soortgelijk profiel: bouw- / schoonmaak- / transportbedrijven die onlangs werden opgericht of overgenomen, de statuten van deze vennootschappen worden veelvuldig gewijzigd, ze hebben met financiële problemen te kampen en worden bestuurd door personen die kenmerken van stromannen vertonen. Bovendien zijn de maatschappelijke zetels van verschillende vennootschappen gevestigd op adressen die als “postbusadressen” bekend staan. De mededelingen bij de verrichtingen zijn vaag (“betaling factuur”) of ontbreken, hoewel het om grootschalige overschrijvingen gaat. Hierbij komt nog dat de bankoverschrijvingen plaatsvinden tussen vennootschappen in volstrekt verschillende sectoren, wat vragen doet rijzen over de economische werkelijkheid van deze verrichtingen. (2)

Aan de debetzijde:

- Enerzijds stellen we overschrijvingen vast naar vennootschappen die echte leveranciers zijn en bij de officiële handelsactiviteiten van de tussenvennootschappen passen. (3)
- Anderzijds worden de rekeningen van tussenvennootschappen gedebiteerd door overschrijvingen, in België of in het buitenland, naar vennootschappen in sectoren die veel contanten voortbrengen die hen contanten hebben overhandigd. Dit maakt het compensatieschema compleet: deze vennootschappen hebben via het bankstelsel de tegenwaarde van de contanten ontvangen die aan de tussenvennootschappen werden overhandigd, na inhouding van een commissieloon. (4)
- De rekeningen van de tussenvennootschappen kunnen ook gedebiteerd worden door overschrijvingen naar groothandelaars in verbruiksgoederen of in- of uitvoerbedrijven, op rekeningen in België of in het buitenland. Met deze overschrijvingen worden de goederen rechtstreeks aan de leveranciers betaald, in opdracht van de vennootschappen die de contanten aan tussenvennootschappen overhandigden. (5)

De rechtstreekse betaling aan de leveranciers van de vennootschappen die veel contanten voortbrengen kan plaatsvinden vanop de rekeningen van de bouw- / schoonmaak- / transportbedrijven, zonder via rekeningen van tussenvennootschappen te verlopen. (6)

In de compensatieschema's in deze dossiers komen de contanten niet enkel voort uit illegale handel in goederen en koopwaren of ernstige fiscale fraude (btw-carrousel) maar ook uit allerlei soorten misdrijven, zoals blijkt uit verschillende dossiers in verband met drughandel waarin de contanten die door de tussenvennootschappen werden verzameld worden gecompenseerd aan de hand van overschrijvingen naar het buitenland, onder het mom van internationale handelsactiviteiten. Uiteindelijk komen de fondsen via het bankstelsel weer bij de drughandelaars terecht.

Internationale compensatiecircuits

De CFI stelde de afgelopen jaren vast dat steeds vaker een internationaal compensatiesysteem wordt toegepast. De contanten die worden overhandigd worden gecompenseerd door bankverrichtingen op buitenlandse rekeningen. Om opsporing te bemoeilijken worden fondsen vaak eerst naar doorsluisrekeningen van vennootschappen over heel Europa overgeschreven en vervolgens naar Azië overgemaakt, voornamelijk naar China en Hongkong en meestal naar *Limited*-vennootschappen. Het spoor om de financiële stromen aan het licht te brengen wordt zo ingewikkeld dat het doorgaans onmogelijk is om de uiteindelijke bestemming van de fondsen te achterhalen.

Een van de belangrijkste elementen om de opeenvolging van internationale verrichtingen te begrijpen berust op doeltreffende internationale samenwerking tussen financiële inlichtingeneenheden.

De keuze van China om geld wit te wassen wordt mogelijk beïnvloed door tussenpersonen die als onofficiële Aziatische bankiers optreden bij ondergrondse bankactiviteiten die ze aan

verschillende criminele organisaties leveren. Criminele netwerken overhandigen hun contacten aan onofficiële Aziatische bankiers, die het geld vervolgens via verschillende kanalen naar Azië overschrijven en buitenlandse bankrekeningen van misdadigers crediteren, na betaling van commissielonen¹.

Internationale compensatiecircuits komen voor in dossiers in verband met drughandel en ook in verband met oplichting. Zo werd de CFI meermaals op de hoogte gesteld van compensatiecircuits gebruikt door criminele organisaties gespecialiseerd in grootschalige oplichting zoals CEO-fraude, frauduleuze overschrijvingen of oplichting ten nadele van factoringmaatschappijen. Deze misdadigers, die op bankrekeningen over fondsen voortkomend uit oplichting beschikken, komen in contact met vennootschappen die onofficieel koopwaren verhandelen die ze in Azië aankopen. Door de koopwaar op de zwarte markt door te verkopen brengen deze illegale handelaars contacten voort die ze moeilijk op bankrekeningen kunnen storten om koopwaren te kopen zonder dat dit argwaan opwekt. In het compensatieschema wordt de opbrengst van oplichting, vaak via doorsluisrekeningen in verschillende Europese landen, overgeschreven naar Aziatische leveranciers van koopwaren in opdracht van de illegale handelaars in koopwaren. In ruil wordt de tegenwaarde in contacten door de illegale handelaars in koopwaren aan de oplichters overhandigd.

Banden met handelsgerelateerde witwaspraktijken

In sommige compensatiecircuits worden banden vastgesteld met handelsgerelateerde witwaspraktijken, vooral in verband met Azië. *Trade-based money laundering* (TBML² of witwassen via internationale handelsverrichtingen) is een witwasmethode waarbij internationale handel wordt gebruikt om illegaal geld via handelsverrichtingen te verbergen, om te zetten of te verplaatsen.

Aangezien misdadigers hun fondsen vaak moeten repatriëren kunnen ze de mogelijkheden van internationale handel benutten om hun illegaal geld te verplaatsen. In het geheel van wettige gebruikelijke verrichtingen is het bijzonder moeilijk om frauduleuze verrichtingen op te sporen.

Verschillende compensatiedossiers die met China en Hongkong verband houden tonen aan hoe misdadigers erin slagen om hun illegale fondsen via handelsverrichtingen te verbergen. De CFI stelde vast dat meestal facturen worden voorgelegd om verrichtingen te staven. De betrokken vennootschappen zijn meestal in volstrekt verschillende sectoren actief en de voorgelegde facturen vertonen onregelmatigheden, in het bijzonder tegenstrijdigheden tussen de naam van de leverancier en die van de ontvanger van de betaling. Zoals eerder vermeld voeren Belgische bouwbedrijven in verschillende dossiers overschrijvingen uit naar groothandelaars in China. Ze

---

¹ EUROPOL SOCTA 2017: *European Union Serious and Organised Crime Threat assessment. Crime in the age of technology* [Dreigingsevaluatie van de zware en georganiseerde criminaliteit, Criminaliteit in het tijdperk van technologie], blz. 18; TRACFIN, *Tendances et analyse des risques de blanchiment de capitaux et de financement du terrorisme en 2015* [Trends en risicoanalyse witwassen en financiering van terrorisme in 2015], blz. 22 en blz. 47.

² Term gehanteerd door de FAG.

kopen de goederen rechtstreeks aan in opdracht van kleinhandelaars die diverse koopwaren verhandelen. Het compensatiecircuit wordt gecombineerd met TBML-praktijken, terwijl de koopwaren vervolgens door kleinhandelaars ingevoerd worden om opnieuw te worden verkocht.

Nog een voorbeeld van TBML-praktijken: in sommige dossiers in verband met drughandel stelde de CFI vast dat drughandelaars hun illegaal geld witwasten door kostbare goederen te kopen. Deze goederen worden dan naar het buitenland vervoerd en daar verkocht. Na de verkoop van deze goederen beschikken de drughandelaars over grote bedragen, maar lopen ze toch minder kans om opgespoord te worden.

De aankoop van koopwaren betreft echter niet enkel goederen van grote waarde. Het kan ook gaan over textiel dat in China wordt gekocht en vervolgens in het buitenland wordt doorverkocht³. In sommige gevallen houden deze TBML-praktijken verband met douanefraude, zoals fraude met onderwaardering. Invoerders halen winst door een deel van de douanerechten en aanverwante belastingen te ontduiken en zo veel minder te betalen dan wat wettelijk verschuldigd is. Volgens OLAF is het een fraudemechanisme dat gebruikt wordt door internationale georganiseerde criminele groepen die de havens in EU met de zwakste controles opsporen om zo ongestraft ten onrechte lage waarden aan te geven voor textiel en schoenen die uit China worden ingevoerd⁴.

Er worden verschillende technieken gebruikt om handelsverrichtingen voor witwasdoeleinden te vervalsen⁵, zoals de onder- of overfacturering van handelsverrichtingen. Door in- en uitvoerverrichtingen waarbij het aantal of de waarde over- of onderschat wordt is het mogelijk om geld te verplaatsen en wit te wassen. Hetzelfde geldt voor valse omschrijvingen: de gefactureerde goederen worden niet echt verstuurd maar de facturen vermelden een prijs die met deze goederen overeenstemt. De marktwaarde van de verzonden goederen ligt in werkelijkheid veel hoger of lager. De techniek van de meervoudige factuur bestaat erin verschillende facturen voor dezelfde goederen op te stellen. Verder kunnen verrichtingen ook volstrekt fictief zijn. Men spreekt ook van zogenaamde spookzendingen: overschrijvingen worden gestaafd met facturen met betrekking tot handelsverrichtingen hoewel er geen koopwaar werd geleverd. Met deze techniek kan geld via de rekeningen van een vennootschap in alle veiligheid worden verplaatst. Het is ook vrij eenvoudig om een vennootschap in het buitenland op te richten om goederen te laten leveren of te ontvangen die in werkelijkheid nooit hebben bestaan.

---

³ Volgens een rapport van de *Drug Enforcement Administration* wassen Chinese criminele bendes geld voortkomend uit drughandel wit in opdracht van verschillende kartels. Deze Aziatische criminele organisaties gebruiken gewoonlijk geldverzending van en naar China en Hongkong en schermvennootschappen om geld wit te wassen. Mexicaanse en Zuid-Amerikaanse drugkartels gebruiken Chinese ondergrondse banken om Chinese producten te kopen die vervolgens in Mexico en Zuid-Amerika worden verkocht. DEA. 2017 *National Drug Threat Assessment*, blz. 130. Online geraadpleegd op 13/12/2017: https://www.dea.gov/docs/DIR-040-17_2017-NDTA.pdf

⁴ Europees Bureau voor fraudebestrijding (OLAF), *Rapport de l'OLAF 2016 / The OLAF report 2016* [OLAF-verslag 2016], blz. 19-20

⁵ FATF, *Trade-Based Money Laundering*, 2006.

Tot slot moet worden gewezen op de risico's van TBML-praktijken in combinatie met het gebruik van virtuele munten. Volgens een rapport van de *Drug Enforcement Administration*⁶ geven vele Chinese vennootschappen, die goederen produceren die in TBML-circuits worden gebruikt, nu de voorkeur aan bitcoin. Bitcoin is erg populair in China omdat het kan worden gebruikt om internationale financiële verrichtingen uit te voeren en het toezicht van de Chinese overheid te omzeilen.

***

---

⁶ DEA. 2017 *National Drug Threat Assessment*, blz. 130. Online geraadpleegd op 13/12/2017: https://www.dea.gov/docs/DIR-040-17_2017-NDTA.pdf